

Hi Ruud,

Met veel bombarie presenteerde Frans Timmermans eind vorig jaar namens de Europese commissie de Europese Green Deal. Het masterplan om van Europa een voorloper en aanjager van duurzaamheid te maken. Dat gebeurt niet met baanbrekende CO₂-belasting of "groene" fiscale beleidsmiddelen, maar met om en nabij € 1 biljoen. Dit bedrag wordt gebruikt voor investeringen in risicovolle bedrijven, actief op het gebied van duurzaamheid. De gedachte hierachter is dat er met dit publiek geld risico uit de investeringen gehaald wordt, zodat de private sector gemobiliseerd wordt voor verdere investeringen. Of dit nu de manier is om het roer radicaal om te gooien? Ik betwijfel het.

Laat ik vooropstellen dat ik zeker geloof dat we iets moeten doen aan het klimaat, maar de Green Deal lijkt op geldverstrekking in een verzadigde markt. Het geld op de planken bij private-equitypartijen klotst tegen de spreekwoordelijke plinten met € 2 biljoen eind 2018¹ en alle marktparticipanten zijn op zoek naar rendement in de tijd van negatieve rentes op grote delen van de obligatiemarkt. Wat we verder zien is dat "groene" aandelen het exceptioneel goed hebben gedaan de afgelopen tijd, dus genoeg vraag naar duurzaamheid zou je zeggen.

Ook bij de meer risicovolle beleggingen van de kleinere beursgenoteerde zogenaamde groene bedrijven zien we dat de afgelopen tijd veel beleggers instappen. Daarom lijkt het mij niet noodzakelijk dat opgezette investeringsfondsen, zoals Invest EU en Invest-NL, deze investeringen moeten faciliteren en risico moeten wegnemen bij de private sector. Het lijkt er dan ook op dat er op een

"Ik geloof zeker dat we iets moeten doen aan het klimaat, maar de Green Deal lijkt op geldverstrekking in een verzadigde markt."

verzadigde markt meer geld komt, waardoor er nog goedkoper kapitaal kan worden verstrekt. Op een markt waar kapitaal al bijna gratis is, is dat misschien een overkill.

Daarnaast vraag ik mij af of de Green Deal wel gericht is op de burger. Draagvlak is tamelijk belangrijk voor wat betreft het klimaatvraagstuk.

Een mooi voorbeeld zijn de kosten voor het isoleren van woningen: een woning klimaatneutraal maken, kost zomaar € 30.000,- tot € 60.000,-. Daar kan vanuit de Europese Unie bijvoorbeeld subsidie voor worden gegeven. Totale kosten van isoleren? De Europese Investeringsbank (EIB) geeft aan dat dit alleen al voor Nederland tot € 235 miljard kan kosten². Wat je dan in ieder geval weet, is dat er geïsoleerd wordt; de effecten van investeringen in onbewezen nieuwe technologieën zijn niet met zekerheid van tevoren vast te stellen (en dus zal het halen van de doelstellingen ook niet zeker zijn!).

Nu dan de vraag aan jou: kan jij je vinden in de Green Deal? Of zet je hier ook kanttekeningen bij?

Groet,

Caspar Snijders
Portefeuillemanager Equities - ACTIAM

Hi Caspar,

Vanaf het begin was het duidelijk dat er aanzienlijke nieuwe investeringen nodig zijn om de ambities uit het Klimaatakkoord en de Green Deal te halen. Vorig jaar ontstond er een verhit Kamerdebat over hoe groot de investeringskloof voor een klimaatneutraal Nederland zou zijn en wie de lasten daarvan gaat dragen. Het is belangrijk dat we met elkaar, zowel de publieke als private sector, zoeken naar manieren om deze investeringskloof te dichten. Nog belangrijker is echter dat we ons realiseren dat innovatie cruciaal is om zowel de benodigde hoeveelheid investeringen als de tijd die nodig is om resultaten te bereiken, te reduceren.

In essentie zijn er voor een klimaatneutrale economie technologieën nodig die nu nog niet bestaan. Toch moeten deze technologieën over dertig jaar onze economie dragen. Innovatie is daarom ook een doorsnijdend thema binnen het Klimaatakkoord, omdat in alle sectoren nieuwe toepassingen nodig zullen zijn om de doelstellingen te halen en de transitie naar een duurzame samenleving te realiseren. Startups spelen hierop in door nieuwe technieken te ontwikkelen om bijvoorbeeld de efficiëntie van zonnecellen te vergroten of het onderhoud van windmolens goedkoper te maken. Dit zijn ideeën die wereldwijd toegepast kunnen worden, maar waarbij ondernemers na een succesvolle start tegen hun plafond qua financieringsmogelijkheden aanlopen. Hier wil Invest-NL actief op inspelen door € 1,7 miljard overheidsgeld te investeren in innovatieve Nederlandse scale-ups.

Ik denk dat je terecht aangeeft dat de toegevoegde waarde van de overheid als investeerder in innovaties, die gefinancierd kunnen worden vanuit de markt, nihil is. Invest-NL moet daarom dichtbij de kern van haar rol

blijven: het verruimen van de markt voor risicokapitaal voor innovaties die nog niet voldoen aan traditionele kapitaalvereisten (zoals liquiditeit en schaal). Om zo effectief mogelijk te zijn, is het cruciaal dat Invest-NL zich beperkt tot de rol van katalysator voor het aantrekken van private financieringen. Essentieel is dat de inschatting wordt gemaakt of een bedrijf op termijn zelfstandig private financiering kan aantrekken. Zo zei Wouter Bos (CEO van Invest-NL) onlangs dat de financiering van IT-startups zeer onwaarschijnlijk is. De reden hiervoor is dat dit al goed financierbaar is in de markt. Dit roept echter de vraag op of dit niet ook al het geval is voor technologieën die de energietransitie mogelijk maken, gezien de flows die jij beschrijft. Zou de impact daarom niet veel groter zijn als Invest-NL zich focust op de volgende duurzame revolutie? De circulaire economie bijvoorbeeld. Die sector is qua investeringen nu waar de energietransitie tien jaar terug was. Invest-NL kan helpen om ook die overgang te versnellen met investeringen die niet alleen besparingen opleveren voor de burger die zijn huis isoleert, maar significant bijdragen aan de economische groei van Nederland!

Groet,

Ruud Hadders
Responsible Investment Officer - ACTIAM

¹https://www.bain.com/contentassets/875a49e26e9c4775942ec5b86084df0a/bain_report_private_equity_report_2019.pdf

² EIB - 'Klimaatbeleid en de gebouwde omgeving' (mei 2018)